

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

ĐẶNG THỊ THANH HIỀN

**DẠY HỌC THÍ NGHIỆM QUAN SÁT TẾ BÀO GÓP PHẦN
PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC TÌM HIỂU THẾ GIỚI SỐNG
CHO HỌC SINH TRONG DẠY HỌC SINH HỌC 10 (THPT)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2020

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

ĐẶNG THỊ THANH HIỀN

**DẠY HỌC THÍ NGHIỆM QUAN SÁT TẾ BÀO GÓP PHẦN
PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC TÌM HIỂU THẾ GIỚI SỐNG
CHO HỌC SINH TRONG DẠY HỌC SINH HỌC 10 (THPT)**

**Ngành: Lý luận và Phương pháp dạy học bộ môn Sinh học
Mã số: 8 14 01 11**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. PHẠM THỊ HỒNG TÚ

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi dưới sự hướng dẫn của TS. Phạm Thị Hồng Tú. Các tài liệu trích dẫn trong luận văn đều có nguồn gốc rõ ràng. Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nghiên cứu nào khác.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2020

Tác giả

Đặng Thị Thanh Hiền

LỜI CẢM ƠN

Với tâm lòng tri ân và biết ơn sâu sắc, em xin chân thành cảm ơn Cô giáo TS. Phạm Thị Hồng Tú - người đã tận tâm, tận tình hướng dẫn, động viên và giúp đỡ em trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Em xin bày tỏ lòng biết ơn tới tập thể các thầy giáo, cô giáo Khoa Sinh học đã tận tình giảng dạy, trang bị cho em những kiến thức quan trọng giúp em hoàn thành luận văn.

Em xin gửi lời cảm ơn đến Ban Giám Hiệu, Phòng Sau đại học Trường ĐH Sư Phạm - ĐHTN đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho em trong quá trình học tập và nghiên cứu luận văn này.

Xin cảm ơn Ban giám hiệu, các thầy (cô) giáo bộ môn Sinh học trường THPT Quế Võ số 1 và các em HS đã giúp đỡ, tạo điều kiện cho tôi trong quá trình nghiên cứu và thực hiện đề tài.

Cuối cùng, em xin cảm ơn gia đình, bạn bè đã luôn ủng hộ, tạo điều kiện cho em hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2020

TÁC GIẢ

ĐẶNG THỊ THANH HIỀN

MỤC LỤC

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục	iii
Danh mục viết tắt.....	vi
Danh mục các bảng.....	vii
Danh mục các hình	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
3. Câu hỏi nghiên cứu.....	2
4. Giả thuyết khoa học	2
5. Khách thể nghiên cứu và đối tượng nghiên cứu.....	3
6. Giới hạn nghiên cứu	3
7. Nhiệm vụ nghiên cứu	3
8. Phương pháp nghiên cứu	3
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI	5
1.1. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	5
1.1.1. Những nghiên cứu trên thế giới.....	5
1.1.2. Những nghiên cứu ở Việt Nam	6
1.2. Cơ sở lý luận của đề tài	8
1.2.1. Dạy học thực hành thí nghiệm.....	8
1.2.2. Năng lực và năng lực tìm hiểu thế giới sống.....	9
1.2.3. Thực hành thí nghiệm với việc phát triển năng lực tìm hiểu thế giới sống.....	14
1.3. Cơ sở thực tiễn về việc dạy học thực hành quan sát tế bào với việc phát triển NL THTGS ở trường phổ thông, tỉnh Bắc Ninh.....	15
1.3.1. Mục đích khảo sát.....	15

1.3.2. Đối tượng, địa bàn khảo sát.....	16
1.3.3. Phương pháp khảo sát.....	16
1.3.4. Kết quả khảo sát	16
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	21
Chương 2: DẠY HỌC THÍ NGHIỆM QUAN SÁT TẾ BÀO GÓP PHẦN PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC TÌM HIỂU THẾ GIỚI SỐNG CHO HS TRONG DẠY HỌC SINH HỌC 10	22
2.1. Phân tích cấu trúc phần thực hành sinh học tế bào phù hợp với việc phát triển NL THTGS.....	22
2.2. Tổ chức dạy học thí nghiệm quan sát tế bào theo hướng phát triển năng lực tìm hiểu thế giới sống cho HS	24
2.2.1. Nguyên tắc tổ chức dạy học thí nghiệm quan sát tế bào theo hướng phát triển năng lực tìm hiểu thế giới sống cho HS	24
2.2.2. Quy trình tổ chức dạy học thí nghiệm quan sát tế bào theo hướng phát triển năng lực tìm hiểu thế giới sống cho HS	26
2.2.3. Vận dụng quy trình trong tổ chức dạy học bài “Thực hành co và phản co nguyên sinh”	31
2.3. Đánh giá năng lực THTGS.....	40
2.3.1. Các tiêu chí đánh giá NL THTGS	41
2.3.2. Thiết kế công cụ đánh giá NL THTGS	42
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	46
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	47
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm	47
3.2. Nhiệm vụ của thực nghiệm sư phạm.....	47
3.3. Nội dung của thực nghiệm sư phạm.....	47
3.3.1. Thiết kế các kế hoạch dạy học.....	47
3.3.2. Đối tượng thực nghiệm.....	48
3.3.3. Công cụ phân tích, xử lí, đánh giá kết quả thí nghiệm.....	48

3.3.4. Xây dựng kế hoạch thực nghiệm.....	50
3.4. Tiến hành thực nghiệm sư phạm	50
3.5. Kết quả thực nghiệm sư phạm.....	51
3.5.1. Kết quả đánh giá về kiến thức	51
3.5.2. Kết quả đánh giá NL THTGS.....	60
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	65
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	66
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	68
PHỤ LỤC	

DANH MỤC VIẾT TẮT

GD và ĐT	Giáo dục và Đào tạo
GDPT	Giáo dục phổ thông
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
KN	Kỹ năng
NL	Năng lực
PPDH	Phương pháp dạy học
SGK	Sách giáo khoa
STN	Sau thực nghiệm
THPT	Trung học phổ thông
THTGS	Tìm hiểu thế giới sống
TN	Thí nghiệm
TNSP	Thực nghiệm sư phạm
TTN	Trước thực nghiệm

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Kết quả điều tra việc tổ chức các hoạt động dạy học trong quá trình dạy học trong các bài thực hành.....	17
Bảng 1.2: Kết quả điều tra về tiến trình dạy học trong bài thực hành.....	19
Bảng 2.1: Tiêu chí và các mức độ đánh giá NL THTGS trong dạy học thí nghiệm quan sát tế bào.	41
Bảng 2.2: Gợi ý câu trả lời thể hiện các tiêu chí của NL THTGS	43
Bảng 3.1: Các bài dạy thực nghiệm sư phạm và bài kiểm tra đánh giá	48
Bảng 3.2: Bảng phân phối tần số điểm kiểm tra 15 phút TTN và TN1	52
Bảng 3.3: Bảng phân phối tần suất điểm kiểm tra 15 phút TTN và TN1	52
Bảng 3.4: Bảng tần suất hội tụ tiến điểm kiểm tra 15 phút TTN và TN1	53
Bảng 3.5: Kiểm định \bar{X} điểm kiểm tra 15 phút của TTN và TN1	54
Bảng 3.6: Phân tích phương sai điểm kiểm tra 15 phút TTN và TN1	55
Bảng 3.7: Bảng phân phối tần số điểm kiểm tra 15 phút TN1 và TN2.....	56
Bảng 3.8: Bảng phân phối tần suất điểm kiểm tra 15 phút của TN1 và TN2 ...	56
Bảng 3.9: Bảng tần suất hội tụ tiến điểm kiểm tra 15 phút của TN1 và TN2...	57
Bảng 3.10: Kiểm định \bar{X} điểm kiểm tra 15 phút của TN2 và TN1.....	58
Bảng 3.11: Phân tích phương sai điểm kiểm tra 15 phút của TN2 và TN1	59
Bảng 3.12: Tiêu chí đánh giá năng lực THTGS	60
Bảng 3.13: Bảng đánh giá điểm trung bình NL THTGS của HS trước thực nghiệm và sau thực nghiệm.....	62

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Mô hình cấu trúc bốn thành phần của năng lực hành động theo Bend Meier và Nguyễn Văn Cường (2005)	12
Hình 2.1: Các giai đoạn tổ chức dạy học thí nghiệm quan sát tế bào theo hướng phát triển NL THPTGS.....	26
Hình 2.2: Các bước thiết kế kế hoạch dạy học “thí nghiệm quan sát tế bào” theo hướng phát triển NL THPTGS.....	29
Hình 3.1: Biểu đồ biểu diễn tần suất điểm kiểm tra 15 phút TTN và TN1	52
Hình 3.2: Đồ thị đường tích lũy bài kiểm tra 15 phút TTN và TN1	53
Hình 3.3: Biểu đồ biểu diễn tần suất điểm kiểm tra 15 phút của TN1 và TN2	56
Hình 3.4: Đồ thị đường tích lũy bài kiểm tra 15 phút của TN1 và TN2	57
Hình 3.5: Đồ thị đánh giá sự tiến bộ năng lực THPTGS của nhóm TTN và STN	63